

АНАЛІЗ

ТЕНДЕНЦІЙ І РОЗВИТКУ ГАЛУЗІ «ФІНАНСИ, БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ ТА ФОНДОВИЙ РИНОК» (D2) У 2024 РОЦІ

Спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування», що у 2025 році отримала оновлений класифікатор D2, який охоплює широкий спектр професійної діяльності, включаючи фінансове управління, банківські операції, страхові послуги, інвестиційну діяльність і функціонування фондового ринку. З метою розширення освітніх горизонтів та поглиблення фахової підготовки, оновлена освітня програма була цілеспрямовано доповнена інтегрованим блоком знань та ключових компетентностей у сфері функціонування фондового ринку. Галузь знань D2 відрізняється високою адаптивністю до змін у технологічному, економічному та соціальному середовищі, що забезпечує її динамічний розвиток. На початок 2025 року спеціальність зазнала значних трансформацій, спричинених як ендегенними факторами, зокрема воєнним станом в Україні та прагненням до інтеграції з Європейським Союзом, так і екзогенними глобальними трендами, що визначають стратегічні напрями її еволюції. Зокрема, воєнний контекст зумовлює адаптацію фінансових і страхових механізмів до нових ризиків, тоді як європейська інтеграція вимагає гармонізації національних стандартів із міжнародними нормами, а глобальні тенденції, такі як цифрова трансформація та акцент на сталий розвиток, формують нові вимоги до професійної підготовки та функціонування галузі в цілому.

Вплив новітніх технологій:

Серед ключових напрямів сучасного розвитку галузі «Фінанси, банківська справа та страхування» визначальну роль відіграє зростання фінансових технологій, відомих як fintech, що відображає глобальну тенденцію до цифровізації економічних процесів. Цифрові платформи, зокрема мобільні банки, електронні гаманці та технології на основі криптовалют, стають інтегральною складовою фінансових операцій, трансформуючи традиційні підходи до надання банківських і страхових послуг. В Україні цей процес проявляється через активне розширення цифрових сервісів провідними фінансовими установами, такими як monobank і ПриватБанк, а також через ініціативи Національного банку України, зокрема пілотний проєкт із впровадження цифрової валюти – е-гривні, розпочатий у 2024 році. Водночас екзогенні тенденції посилення регуляторного нагляду, спрямовані на протидію фінансовим злочинам, впливають на галузь через запровадження більш жорстких стандартів AML (Anti-Money Laundering) і KYC (Know Your Customer). В Україні ці вимоги відображені в оновленому законодавстві «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом» 2024 року, що зобов'язує фінансові установи вдосконалювати системи моніторингу транзакцій і посилювати підготовку фахівців із фінансового комплаєнсу, здатних ефективно адаптуватися до нових регуляторних вимог.

Міжнародне партнерство:

Значною тенденцією, що формує сучасний розвиток галузі «Фінанси, банківська справа та страхування», є поширення зелених фінансів, яке набуває дедалі більшої актуальності як на глобальному рівні, так і в Україні. Цей напрям передбачає фінансову підтримку проєктів, спрямованих на розвиток відновлюваної енергетики та підвищення енергоефективності, через спеціалізовані кредитні програми та страхові продукти. В Україні цей процес активно підтримується міжнародними партнерами, зокрема Європейським банком реконструкції та розвитку, який у 2024 році надав значне фінансування для реалізації зелених ініціатив, що сприяє активізації відповідних фінансових механізмів і стимулює розвиток сталого фінансування. Паралельно екзогенний фактор інтеграції до європейського фінансового ринку зумовлює гармонізацію національних банківських і страхових стандартів із вимогами Європейського Союзу, зокрема через імплементацію директив Basel III для банків і Solvency II для страхового сектору. Національний банк України планує завершити адаптацію до Basel III у 2025 році, що трансформуватиме підходи до управління капіталом і фінансовими ризиками, водночас підвищуючи попит на фахівців із міжнародними сертифікатами, такими як CFA (Chartered Financial Analyst) та ACCA (Association of Chartered Certified Accountants), які здатні відповідати новим стандартам і вимогам.

**Національний технічний університет
України «Київський політехнічний
інститут імені Ігоря Сікорського»**

Факультет менеджменту та маркетингу

КАФЕДРА ЕКОНОМІЧНОЇ КІБЕРНЕТИКИ

Розвиток в умовах війни:

Характерною рисою розвитку галузі «Фінанси, банківська справа та страхування» в Україні є трансформація страхового сектору, яка зумовлена ендегенними факторами воєнного стану. У цьому контексті розробляються нові страхові продукти, зокрема страхування воєнних ризиків і майна в зонах конфлікту, що вимагає поглибленої співпраці з міжнародними перестраховиками та посиленої підготовки актуаріїв, здатних здійснювати оцінку таких ризиків. Важливим кроком у цьому напрямі стало впровадження у 2024 році державної програми страхування інвестицій, спрямованої на підтримку відбудови, що сприяє залученню нових кадрів до страхового сектору та стимулює його адаптацію до сучасних викликів. Водночас екзогенні фактори, що пов'язані з глобальними тенденціями персоналізації фінансових послуг, підкріпленої застосуванням штучного інтелекту та аналітики великих даних, трансформують підходи до взаємодії з клієнтами. Провідні міжнародні компанії, такі як Revolut, що активно розширює свою присутність на українському ринку, ілюструють, як аналіз поведінки клієнтів може формувати індивідуалізовані фінансові пропозиції, що, у свою чергу, підвищує попит на фахівців із навичками у сфері обробки даних і data science, необхідними для ефективного впровадження таких інновацій.

Світовий досвід:

У порівнянні з міжнародними освітніми програмами, такими як ті, що пропонуються в Польщі, зокрема в Kozminski University, де основний акцент зосереджено на корпоративних фінансах і міжнародному обліку, або в Данії, де Aalborg University приділяє особливу увагу цифровим фінансам, українські програми, наприклад, освітня програма «Фінансовий менеджмент», демонструють більш комплексний підхід до підготовки фахівців у галузі «Фінанси, банківська справа та страхування». Цей підхід передбачає інтегративне охоплення ключових сфер, включаючи банківську діяльність, страхування та функціонування фондового ринку, що дозволяє формувати універсальні компетентності, адаптовані до ендегенних особливостей українського фінансового сектору. Також, екзогенні фактори поступово впливають на трансформацію українських програм, що сприяє їх адаптації до сучасних вимог міжнародного ринку праці.

Перспективи розвитку галузі :

Перспективи розвитку галузі «Фінанси, банківська справа та страхування» в Україні до 2030 року свідчать про позитивну динаміку, зумовлену як ендегенними, так і екзогенними факторами. Зокрема, прогнозується зростання попиту на банківських спеціалістів на 20% і на страхових експертів на 15% до 2027 року, що пояснюється впливом цифровізації фінансового сектору та появою інноваційних продуктів, таких як страхування воєнних ризиків і цифрові фінансові послуги. У відповідь на ці тенденції провідні освітні установи, зокрема КПІ ім. Ігоря Сікорського, адаптуватимуть свої навчальні програми, інтегруючи курси з фінансових технологій, сталого розвитку та європейських стандартів, що відображає екзогенний вплив глобальних трендів і вимог інтеграції до ЄС.

Ризики на шляху розвитку:

Незважаючи на позитивні перспективи, галузь «Фінанси, банківська справа та страхування» в Україні стикається з низкою викликів, що перешкоджають її сталому розвитку. До ключових проблем належать дефіцит кваліфікованих кадрів, спричинений міграційними процесами, недостатній розвиток фондового ринку, а також залежність від іноземних технологій, що обмежує технологічну автономність сектору. Водночас екзогенні фактори, зокрема інтеграція до Європейського Союзу, відкривають нові можливості, забезпечуючи доступ до міжнародних ринків капіталу та сприяючи залученню інвестицій. Паралельно ендегенні умови воєнного стану стимулюють розробку інноваційних страхових рішень, таких як страхування воєнних ризиків, що позитивно впливає на адаптацію галузі до сучасних реалій. Таким чином, галузь перебуває на етапі активної трансформації, де провідними чинниками розвитку виступають цифровізація, регуляторні зміни та адаптація до європейських стандартів. Ці процеси формують зростаючий попит на фахівців із гібридними компетентностями, які здатні інтегрувати традиційні фінансові знання з технологічною експертизою, забезпечуючи конкурентоспроможність галузі в умовах глобальних і локальних викликів.

продовження далі ➔

Порівняльна таблиця тенденцій розвитку галузі

Тенденція	Опис	Вплив на галузь	Приклад	Глобальні порівняння
Розвиток фінантех (Fintech)	Fintech залишається головним драйвером змін: мобільні банки, цифрові гаманці (Revolut, PayPal), криптовалюти та блокчейн стають нормою.	Банки впроваджують ШІ для скорингу та чат-ботів, страхові компанії використовують IoT для оцінки ризиків. Українські банки (monobank, ПриватБанк) розширюють цифрові сервіси.	У 2024 році НБУ запустив пілотний проєкт з цифровою валютою (е-гривня), що стимулює підготовку блокчейн-фахівців.	США/ЄС: Активне впровадження CBDC (цифрові валюти центробанків). Азія: Лідерство Китаю (e-CNY) та Сінгапуру (DeFi).
Регуляторні зміни (AML/KYC)	Посилення глобальних стандартів боротьби з відмиванням грошей (FATF, ЄС). В Україні оновлено закони згідно з вимогами ЄС.	Банки інвестують у системи моніторингу транзакцій, зростає попит на фахівців з фінансового моніторингу.	Закон України «Про запобігання легалізації доходів» (2024) вимагає від банків нових звітів, що стимулює навчання спеціалістів.	ЄС: GDPR + MiCA (регулювання криптоактивів). США: FinCEN зосереджена на криптогаманцях.
Зелені фінанси	Популярність «зелених» кредитів та страхування для відновлюваної енергетики (сонячні панелі, вітряки).	Банки (наприклад, Укргазбанк) пропонують пільгові кредити, страхові компанії розробляють продукти для захисту «зелених» інвестицій.	У 2024 році ЄБРР виділив Україні \$200 млн. на зелені проєкти, що прискорило адаптацію галузі.	ЄС: Таксономія сталого фінансування. США: Пакет IRA (інвестиції в чисті технології).
Інтеграція з ЄС	Гармонізація банківського та страхового законодавства з директивами ЄС (Basel III, Solvency II).	Перехід на міжнародні стандарти капіталу, зростання потреби у фахівцях з європейськими сертифікатами (CFA, ACCA).	До 2025 року НБУ завершить імплементацію Basel III, що змінить підходи до ризик-менеджменту.	Польща/Чехія: Швидка адаптація до ЄС. Туреччина: Затримки через політичні фактори.

Тенденція	Опис	Вплив на галузь	Приклад	Глобальні порівняння
Страхування через війну	Нові продукти: страхування воєнних ризиків, майна в зонах конфлікту.	Співпраця з міжнародними перестраховиками, зростання попиту на актуаріїв.	У 2024 році запущено державну програму страхування інвестицій у відбудову, що залучає нових фахівців.	Ізраїль: Досвід страхування терористичних ризиків. Африка: Страхування від кліматичних катастроф.
Персоналізація послуг	Використання ШІ та аналітики для індивідуальних продуктів (кредити, страховки).	Зростання ролі data science у фінансах, необхідність спеціалістів з аналітики.	Revolut пропонує персоналізовані тарифи в Україні на основі поведінки клієнтів.	США: AI-платформи типу Betterment. Китай: Ant Group використовує соціальні дані для кредитування.
Перспективи розвитку в Україні (2025-2030)	Попит: +20% спеціалістів у банках через цифровізацію, +15% у страхуванні. Виклики: міграція кадрів, слабкий фондовий ринок. Можливості: інтеграція з ЄС, унікальні страхові рішення.	Освіта: додавання курсів з fintech, зелених фінансів та європейських стандартів.		Індія: Акцент на цифрові платіжні системи (UPI). Латинська Америка: Ріст neobankів (Nubank).

Ключові відмінності у розвитку в глобальному контексті:
Fintech: Україна відстає від лідерів (США, Китай), але швидко розвиває власні рішення (е-гривня); **зелені фінанси:** ЄС — законодавчий трендсеттер, Україна використовує міжнародні фінанси (ЄБРР); **страхування:** досвід України у воєнних ризиках може стати унікальним експортним продуктом.